

[Bertel Dahlggaard.]

falder til. Vi har grund til at være lykkelige over, at vi på 100 års dagen for vor frie forfatnings givelse kan fastslå, at 100 års folkestyre dog har skabt en sådan parlamentarisk kultur i vor lovgivende forsamling og en sådan politisk modenhed i befolkningen, at vi, når stormene går hen over vort land, kan afsværge de værste af folkestyrets svagheder og udskejelser og samles, når samling er nødvendig.

Men det store spørgsmål bliver jo stadig tilbage, om vi med blikket vendt fremefter kan sige, at vi har fundet en form for vort parlamentariske liv, som sikrer den ønskelige stabilitet under alle forhold. Jeg tror det ikke. Det står sikkert fast, at vi vil et styre her i landet, hvor der er sikret alle politiske afskygninger af virkelig betydning en repræsentation i denne sal, men vi har ikke fundet en form, der giver nogenlunde sikkerhed for, at denne frugtbare inddragning af alle betydende kræfter i lovgivningsarbejdet altid vil kunne forenes med et fast og stabilt styre, når folket har talt gennem valgene. Det bør vi skænke den største opmærksomhed under de kommende forfatningsforhandlinger. Måske vil der ikke blive tale om en i selve grundloven nedfældet ny form for parlamentarisme, men svaghederne i den hidtidige parlamentariske praksis er så åbenbare, at der før eller senere må gro noget nyt frem. Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen var forleden inde på de herhenhørende problemer i en artikel, og det syntes, som om det ærede medlem så med forventning hen til en praksis, hvor skiftende koalitionsregeringer med flertal i folketinget afløste hinanden under hensyn til valgenes udfald, ledsaget af en betydelig frihed for partierne under samarbejdet og med fuld åbenhed overfor offentligheden med hensyn til de indenfor ministeriet divergerende anskuelser. Det var jo faktisk et forsøg på noget sådant, der blev gjort under den socialdemokratisk-radikale 11-årige regeringsperiode 1929—40, og at der igen vil komme en tid, hvor en koalitionsregering vil blive anset for naturlig, vil jeg anse for højst sandsynligt. Men det er jo ikke nok, at sådanne stabile perioder kan indtræffe. Det, der må være opgaven, er at nå frem til en tilstand, hvor en vis almindelig forfatningspraksis stabiliserer folkestyret under alle forekommende tilfælde, således som det schweiziske system faktisk gør det. Skal systemet med mindretalsregeringer fortsættes, må konsekvensen blive en større magtkoncentration her i folketinget på til-

svarende måde, som det er tilfældet med den schweiziske forbundsforsamling, og som vi i nogen grad har tenderet henimod det under den nuværende mindretalsregering.

Vi er ved at famle os frem mod noget nyt, og jeg tror, det ville være meget vigtigt, om vi i alle partier bestræbte os for at se på disse problemer med megen fordomsfrihed, ligesom arbejdede os ud af den vanetænkning, som på disse områder er os medfødt, men som ikke længere slår til.

Jeg tror også, det er vor pligt i grundlovens jubilæumsår at beskæftige os på en ny måde med det, som er fundamentet for alt folkestyre: det frie ord. Det er ikke nok, at borgernes ytringsfrihed er sikret med højtidelige ord i grundlovens frihedsparagraffer. Der må skabes garantier for, at disse paragraffer aldrig under nogen tænkelig omstændighed bliver ord uden indhold, men sådanne garantier har vi ikke i dag. Det er kun to år siden, økonomiske stridigheder mellem danske borgere indbyrdes gennem måneder standsede den frie meningsudveksling, oven i købet under afholdelse af valg til den lovgivende forsamling, og noget lignende kan gentage sig, når som helst tilsvarende stridigheder opstår.

Her er noget, der bør bringes i orden, medens det er tid, og lovprisningen af grundlovens frihed i denne sommer vil ikke kunne få den rette klang, hvis der ikke fra alle kredse kan gives bifald til den tanke, at ingen social eller økonomisk strid her indenlands kan være af en sådan karakter, at den berettiger til at standse det frie ords udbredelse.

Som denne talerstol er fri, således skal det være sikret, at de ord, der tales herfra, ikke falder døde til jorden, når de slår mod Christiansborgs mure, men at de kan nå ud til det folk, de er rettet til. Og som den enkelte borger frit kan ytre sig, således skal det være sikret, at de ord, han udtaler, af ham selv eller andre frit kan bringes til hans medborgeres kundskab.

I Finland har man for nylig oplevet noget lignende, som vi oplevede under typograf-konflikten for to år siden. Det har ført til, at den finske socialdemokratiske regering forleden rettede følgende henvendelse til organisationerne indenfor den grafiske industri:

„For at der i fremtiden ikke længere skal rejses hindringer for det frie ord gennem arbejdskonflikter, hvorigennem den frie opinionsdannelse kommer i fare, har socialministeriet ment, at der foreligger grund til overfor den grafiske industris organisationer at henstille, at de indbyr-